

Tahap Kebolehan Membaca Al-Quran: Kajian Kes Pelajar Bahasa Arab di Malaysia

Nurul Fatimah Hanapi
fatimah@umk.edu.my
Universiti Malaysia Kelantan

Wan Yusoff Wan Shahrudin
yusoff.ws@umk.edu.my
Universiti Malaysia Kelantan

Yasmin See
yasmin.a@umk.edu.my
Universiti Malaysia Kelantan

Nor Hazwani Munirah Lateh
hazwani.l@umk.edu.my
Universiti Malaysia Kelantan

ABSTRAK

Kepentingan menguasai bacaan al-Quran dengan baik dalam kalangan umat Islam telah mendorong ramai penyelidik mengkaji tahap dan kemampuan membaca al-Quran khususnya dalam kalangan pelajar yang beragama Islam. Justeru, kajian ini dijalankan untuk mengenal pasti tahap kebolehan membaca al-Quran dalam kalangan pelajar yang mengikuti kursus bahasa Arab di salah sebuah universiti awam yang terletak di Pantai Timur, Malaysia. Kajian kuantitatif ini menggunakan dua kaedah, iaitu ujian bacaan serta kaedah tinjauan soal selidik bagi tujuan pengumpulan data. Responden kajian dipilih menggunakan teknik pensampelan bertujuan. Seramai 36 orang responden telah terlibat dalam kajian ini. Data yang diperoleh dianalisis secara deskriptif. Hasil analisis deskriptif mendapati majoriti responden adalah lemah dalam bacaan al-Quran. Hasil dapatan tinjauan juga mendapati hanya 10.6 peratus responden yang memperoleh skor cemerlang (A dan A-) dalam Bahasa Arab Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) manakala kurang daripada separuh (38.9 peratus) responden yang memperoleh skor cemerlang dalam kursus Bahasa Arab UBA 2022. Kebolehan bertutur dalam bahasa Arab turut dikaitkan dengan kebolehan membaca al-Quran. Oleh itu, kajian seperti ini diharapkan dapat dijalankan dan dikembangkan lagi bagi melihat hubungan antara pencapaian dalam bahasa Arab dengan tahap kebolehan membaca al-Quran dalam kalangan pelajar serta kewujudan indikator lain yang boleh mempengaruhi kebolehan membaca al-Quran.

Kata kunci: tahap; kebolehan; membaca al-Quran; pelajar; Bahasa Arab

Level of Quran Reading Proficiency: A case Study of Arabic Language Students in Malaysia

ABSTRACT

The importance of mastering the recitation of the Qur'an among Muslims has prompted many researchers to study the level and ability of reciting the Qur'an, especially among Muslim students. The present study was conducted to examine the ability to read the Quran among students taking Arabic language courses at one of the public universities located in the East Coast, Malaysia. This quantitative study uses two methods, namely reading test and questionnaire survey method for the purpose of data collection. Respondents for the study were selected using purposive sampling technique. A total of 36 respondents were involved in this study. The data obtained were analyzed descriptively. The results of descriptive analysis showed that the majority of respondents are weak in reading the Quran. The results of the survey also indicated that only 10.6 percent of the respondents obtained excellent scores (A and A-) in Arabic for the Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) while less than half (38.9 percent) of respondents obtained excellent scores in the UBA 2012 Arabic course. The ability to speak in Arabic is also associated with the ability to read the Quran. Thus, future studies can be conducted to find out the relationship between achievement in Arabic language proficiency with the ability to read the Qur'an among students as well as the existence of other indicators that can affect the ability to read the Qur'an.

Keywords: level; proficiency; quran reading; students; Arabic Language

PENDAHULUAN

Pembelajaran dan pengajaran (PdP) al-Quran merupakan satu kewajipan bagi setiap orang Islam. Setiap individu muslim akan didedahkan dengan pengajian al-Quran sejak kecil lagi sama ada secara formal atau tidak formal. Bagi ibu bapa yang mempunyai pendidikan dan pengetahuan dalam bacaan al-Quran, mereka akan menitikberatkan pengajian berasaskan al-Quran bermula dari rumah lagi, seterusnya menghantar anak-anak ke pusat pengajian al-Quran dan ke sekolah bagi mendapat pendidikan secara formal berkaitan dengan al-Quran dan pendidikan Islam. Bagi umat Islam, pendidikan al-Quran merupakan salah satu pendidikan yang amat penting dalam pembangunan sahsiah anak-anak. Justeru, kemahiran membaca, menghafal serta menguasai makna yang terkandung dalam al-Quran merupakan titik tolak kepada kemajuan mereka dalam memahami keseluruhan Islam itu sendiri (Kamarul Azmi, 2013).

Kepentingan pembelajaran al-Quran banyak disebut di dalam al-Quran dan Hadith Rasulullah s.a.w. Dalam surah *Fatir* ayat 29, Allah telah berfirman:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ ﴾

Maksudnya: “Sesungguhnya orang-orang yang selalu membaca Kitab Allah dan mendirikan solat serta menginfakkan sebahagian daripada apa yang Kami kurniakan kepada mereka secara sembunyi atau terbuka dengan mengharapkan (daripada amalan yang demikian) sejenis perniagaan yang tidak akan mengalami kerugian”.

Dalam Firman Allah yang lain:

﴿ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴾

Maksudnya: “Dan demi sesungguhnya! Kami telah memudahkan al-Quran untuk menjadi peringatan dan pengajaran, maka adakah sesiapa yang mahu mengambil peringatan dan pelajaran (daripadanya)?” [Surah al-Qamar: 17]

Kepentingan dan kelebihan membaca al-Quran juga dinukilkan dalam hadith Rasulullah s.a.w diriwayatkan daripada Abdullah bin Mas’ud RA, bahawa Nabi SAW bersabda:

" مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا ، لَا أَقُولُ أَلَمْ حَرْفٌ ، وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلَاَمٌ حَرْفٌ وَمِيمٌ حَرْفٌ "

Maksudnya: “Barangsiapa yang membaca satu huruf di dalam al-Quran maka baginya satu kebaikan dan setiap kebaikan itu digandakan menjadi sepuluh kebaikan yang semisal dengannya. Aku tidak mengatakan “الم” satu huruf akan tetapi Alif satu huruf, Laam satu huruf dan Miim satu huruf”. [Riwayat al-Tirmizi (2835)]

Dalam hadith lain yang diriwayatkan oleh Uthman bin Affan RA:

" خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ "

Maksudnya: “Sebaik-baik kamu adalah orang mempelajari al-Quran dan mengajarkannya”. [Riwayat al-Bukhari (5027)]

" مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْأَنْزَجَةِ ، طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ ، وَمَثَلُ الَّذِي لَا يَقْرَأُ كَالثَّمَرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا "

Maksudnya: “Perumpamaan orang mukmin yang membaca al-Quran seperti buah Utrujah (limau sitrus), rasanya enak dan baunya wangi. Dan perumpamaan orang mukmin yang tidak membaca al-Quran seperti buah kurma, rasanya enak tetapi tidak berbau”. [Riwayat al-Bukhari (7560) dan Muslim (797)]

Dalam hadith lain yang diriwayatkan daripada Abu Abdul Rahman al-Salma (Manna al-Qattan), telah diceritakan tentang pengajaran dan pengajian al-Quran yang mana para sahabat yang sering membaca dan mempelajari al-Quran dari Rasulullah s.a.w seperti Uthman bin Affan, Abdullah bin Mas’ud dan lain-lain lagi bahawasanya mereka bila mempelajari al-Quran daripada Rasulullah s.a.w mereka mempelajari sepuluh ayat sahaja dan tidak melebihinya sehingga mereka dapat beroleh ilmu darinya dan beramal dengannya. Amalan itu jugalah yang diikuti oleh sahabat-sahabat yang lainnya. Hal ini menunjukkan bahawa Rasulullah dan para sahabat amat menitikberatkan pengajian dan pembelajaran al-Quran yang menjadi teras dalam kehidupan seseorang manusia yang bergelar muslim.

" حدثنا الذين كانوا يقرئونا القرآن، كعثمان بن عفان وعبد الله بن مسعود وغيرهما أنهم كانوا إذا تعلموا من النبي صلى الله عليه وسلم عشر آيات لم يتجاوزها حتى يتعلموا ما فيها من العلم والعمل، قالوا: فتعلمنا القرآن والعلم والعمل جميعاً".

Oleh itu, sejajar dengan peredaran masa dan kesedaran orang ramai tentang kepentingan asas al-Quran dan juga agama, Kementerian Pendidikan Malaysia telah mewujudkan program j-QAF dan seumpamanya bagi mendidik pelajar di peringkat sekolah rendah lagi agar celik dalam jawi, al-Quran, Arab dan Fardu Ain. Program j-QAF merupakan cetusan idea oleh Datuk Seri Abdullah bin Haji Ahmad Badawi yang merupakan Perdana Menteri Malaysia yang ke-5 pada ketika itu. Program ini merupakan satu pendekatan pembelajaran agama di Malaysia yang mana diharapkan melalui pelaksanaan program ini pelajar di peringkat sekolah rendah dapat khatam al-Quran sebelum mereka memasuki Tahun Enam. Menurut Daud Ismail, Wan Mohd Khairul, dan Mahadi Mohammad (2014), program j-QAF merupakan satu program pengenalan yang mengetengahkan ilmu al-Quran sebagai asas dalam proses PdP yang diperkenalkan di sekolah-sekolah rendah kebangsaan di seluruh Malaysia bermula 2005 dengan harapan membina masyarakat bertamadun dan global berpaksikan ilmu al-Quran. Pembelajaran dan pengajaran (PdP) al-Quran tidak terhenti di peringkat sekolah rendah sahaja, bahkan ia juga diteruskan ke peringkat sekolah menengah dengan mengetengahkan mata pelajaran yang berkaitan dengan al-Quran dan juga Pendidikan Agama Islam.

Menurut Azarudin, Azman dan Ahmad Nazuki (2011) "isu permasalahan membaca al-Quran yang meliputi aspek kemahiran lisan, kelancaran bacaan, kemahiran *fasahah*, *tilawah* bertajwid dan bacaan secara *tadwir* dan *tartil* dalam kalangan pelajar Islam berlaku sama ada pada peringkat sekolah rendah, menengah atau di Institusi Pengajian Tinggi. Menyedari tentang kepentingan al-Quran, Kementerian Pendidikan Malaysia telah menjadikan al-Quran sebagai salah satu komponen wajib di dalam mata pelajaran Pendidikan Islam. Pendidikan Islam wajib diambil oleh semua murid Islam di Malaysia bermula daripada peringkat sekolah rendah lagi. Penerapan dan penekanan terhadap bacaan al-Quran dimulakan seawal umur tujuh (7) tahun dengan pengenalan kepada kaedah Iqra'. Penerapan secara berterusan bertujuan untuk memastikan murid-murid mampu menguasai pembacaan al-Quran dengan betul, fasih dan bertajwid (Misnan, Ab.Halim & Azmil, 2014).

Sementara itu, Mohd Aderi dan Rohani (2009) berpendapat bahawa bidang Tilawah al-Quran dalam kurikulum Pendidikan Islam KBSM bukanlah suatu ilmu yang berasingan, malah bersifat bersepadu. Dengan kata lain, Tilawah al-Quran tidak hanya dilihat dari sudut membetulkan bacaan semata-mata, malah lebih daripada itu. Antara objektif dan matlamat pendidikan Tilawah al-Quran adalah: 1) melahirkan pelajar-pelajar yang boleh membaca dan menghafaz al-Quran dengan baik dan fasih; 2) melahirkan pelajar-pelajar yang sentiasa membaca dan menghafaz al-Quran di rumah dan di luar sekolah; dan 3) melahirkan pelajar yang sentiasa menghayati ajaran al-Quran dalam kehidupan individu dan jemaah (Kementerian Pelajaran Malaysia, 2005).

Walaupun telah banyak langkah yang telah diambil khususnya oleh kerajaan bagi meningkatkan penguasaan al-Quran dalam kalangan pelajar, namun masih wujud isu tentang kelemahan bacaan al-Quran dalam kalangan pelajar. Hal ini turut dinyatakan oleh Noorjihan (2018) bahawa isu-isu yang wujud dalam pengajaran Pendidikan Islam komponen Tilawah al-Quran di sekolah-sekolah di Malaysia ialah kelemahan pelajar dalam aspek penguasaan bacaan (Syed Ahmad, Khairul Anuar & Mohd Zohdi, 2003; Aderi (2008); Mohd Abbas & Farihatun

2010; Azarudin et.al 2011). Kajian Fairuz (2011) juga mendapati matlamat Program Model Khatam al-Quran j-Qaf masih tidak dapat dicapai kerana masih terdapat murid yang gagal menghabiskan sukatan khatam al-Quran. Maka, isu tentang kelemahan pelajar dalam bacaan al-Quran harus diberi perhatian kerana mempelajari al-Quran dengan baik merupakan kewajiban setiap individu yang beragama Islam. Selain itu, faktor-faktor yang mempengaruhi tahap bacaan al-Quran seseorang pelajar juga perlu diteliti agar langkah-langkah yang wajar dapat diambil. Justeru itu, kajian ini dijalankan untuk mengenal pasti tahap kebolehan membaca al-Quran dalam kalangan pelajar yang mengikuti kursus bahasa Arab di salah sebuah universiti awam yang terletak di Pantai Timur, Malaysia.

PERMASALAHAN KAJIAN

Kajian-kajian lepas tentang kebolehan membaca al-Quran dalam kalangan pelajar sama ada di peringkat sekolah mahupun universiti telah dijalankan oleh penyelidik dari pelbagai institusi. Hal ini menunjukkan bahawa pentingnya kebolehan membaca al-Quran dalam kalangan mereka bermula daripada usia muda kerana ia merupakan satu kewajiban setiap individu yang beragama Islam. Al-Quran merupakan kalam Allah yang diturunkan kepada Nabi Muhammad s.a.w melalui malaikat Jibrail alaihissalam. Di dalamnya mengandungi hukum-hukum Allah untuk manusia meneruskan kehidupan di dunia ini dan juga mengandungi segala suruhan dan larangannya. Menjadi kemestian setiap muslim untuk mempelajari bacaan al-Quran dengan betul kerana di dalam kitab suci ini terdapat surah yang wajib dibaca di dalam solat iaitu Surah al-Fatihah. Justeru, pengajaran dan pembelajaran (PdP) bacaan al-Quran biasanya bermula sejak di bangku sekolah lagi. Hakikatnya, masih terdapat ramai pelajar yang tidak dapat membaca al-Quran dengan baik walaupun sudah memasuki peringkat pengajian tinggi. Isu ini juga dinyatakan oleh Wati dan Mazuki (2013) yang mana masih terdapat ramai pelajar yang kurang lancar dalam bacaan al-Quran yang mana kelemahannya seperti tidak boleh membunyikan perkataan dengan betul serta tidak boleh membaca dengan sempurna. Azaruddin Awang et al. (2011) juga mendapati ramai pelajar masih pada tahap sederhana dalam asas bacaan al-Quran. Selain itu, terdapat pelajar yang masih lemah dalam menguasai pengetahuan lagu, bacaan berlagu, pengetahuan hukum tajwid dan pembacaan secara bertajwid. Kajian lain yang dijalankan terhadap pelajar di salah sebuah universiti di Malaysia Timur turut mendedahkan bahawa pelajar masih berada pada tahap sederhana dalam kemahiran membaca al-Quran (Ahmad Rozaini, Sharifah Anom dan Wan Ariffin Wan Yon, 2009). Maka, isu tentang kelemahan pelajar dalam membaca al-Quran haruslah diberi perhatian terutama dalam aspek bacaan yang menjadi asas dalam mempelajari kitab suci ini.

Mengambil kira kepentingan ilmu al-Quran serta kemahiran membaca kitab suci ini, kajian ini bercadang untuk mengkaji tahap kemahiran membaca al-Quran dalam kalangan pelajar universiti di Malaysia. Fokus kajian ini adalah untuk menjawab dua persoalan kajian seperti di bawah:

Persoalan Kajian 1: Apakah tahap bacaan al-Quran pelajar universiti di Malaysia?

Persoalan Kajian 2: Adakah terdapat hubungan antara kemahiran Bahasa Arab pelajar dengan tahap kebolehbacaan al-Quran mereka?

Objektif bagi kajian ini pula adalah seperti berikut.

Objektif Kajian 1: Untuk mengkaji tahap bacaan al-Quran pelajar universiti di Malaysia?

Objektif Kajian 2: Untuk mengkaji hubungan antara kemahiran Bahasa Arab pelajar dengan tahap kebolehbacaan al-Quran mereka?

KAJIAN LITERATUR

Kepentingan menguasai bacaan al-Quran dengan baik dalam kalangan umat Islam telah mendorong ramai penyelidik mengkaji tahap dan kemampuan membaca al-Quran khususnya dalam kalangan pelajar yang beragama Islam. Antara kajian lepas adalah kajian yang dijalankan oleh Mohd Khairulazman (2015). Hasil kajian beliau telah mendedahkan bahawa latar belakang seseorang pelajar mempunyai hubungan dengan tahap penguasaan bacaan al-Quran mereka. Kajian ini juga menunjukkan pelajar yang dapat membaca al-Quran merupakan pelajar yang mempunyai asas pengetahuan al-Quran. Selain itu, pelajar yang mempunyai asas pengajian al-Quran didapati mempunyai hubungan dengan sistem persekolahan mereka. (Mohd Khairulazman, 2015).

Sementara itu, terdapat faktor-faktor lain yang boleh mempengaruhi tahap kemampuan membaca al-Quran dalam kalangan pelajar. Antaranya ialah faktor pembimbing; peruntukan masa bagi mata pelajaran Pendidikan Agama Islam; kekurangan penekanan terhadap ilmu tajwid; sikap ibu bapa; sikap dan kurang penekanan terhadap amalan membaca al-Quran dalam kehidupan; dan kekurangan aktiviti dalam kampus yang merangsangkan kegiatan pengajian al-Quran (Azarudin Awang et al., 2011). Tahap pelajar yang sederhana dalam bacaan al-Quran turut dikaitkan dengan faktor peranan ibu bapa yang mampu mendorong anak-anak mereka untuk mempelajari al-Quran (Ahmad Rozaini Ali et al., 2009)

Selain itu, terdapat juga kajian-kajian lepas yang mengaitkan hubungan antara kebolehan membaca al-Quran dengan penguasaan bahasa Arab (Moh. Maksyufun Nuha, 2015; Wazzainab Ismail et al., 2017). Kebolehan menguasai bahasa Arab dianggap memudahkan seseorang pelajar untuk membaca al-Quran. Kajian sebelum ini mendapati terdapat hubungan yang kuat dan positif antara pelajar yang menghafal al-Quran dengan pembelajaran bahasa Arab. Namun, kemampuan pelajar tahfiz dalam menggunakan mufradat serta uslub dari al-Quran yang dihafaz dalam kemahiran berbahasa Arab berada pada tahap yang kurang memuaskan (Ku Fatahiyah, 2019). Selain itu, pelajar tahfiz didapati mampu mempelajari bahasa Arab dengan baik di samping pengajian al-Quran yang menjadi keutamaan mereka (Nuraznan Jaafar et al., 2019). Mohd Zulkifli Muda (2015) menyatakan bahawa kekuatan penguasaan mufradat bahasa Arab mempunyai kaitan dengan hafazan al-Quran. Berdasarkan kajian tersebut, hafazan al-Quran dianggap sebagai kaedah terbaik dalam menguasai mufradat yang mana penggunaan kalimahnyanya boleh diaplikasi semasa proses pembelajaran dan pengajaran bahasa Arab. Menurut Zahriah Hussin et al. (2016), penguasaan nahu memberi impak positif dalam mempengaruhi hafazan al-Quran. Berdasarkan kajian tersebut, para pelajar yang menghafaz al-Quran mendapat dua kebaikan iaitu melalui hafazan itu sendiri dan dapat menggunakan ayat-ayat yang dihafaz ketika mempraktikkan bahasa Arab. Sehubungan dengan itu, kajian ini bertujuan untuk melihat dengan lebih jelas isu kelemahan pelajar dalam bacaan al-Quran. Justeru, kajian ini dijalankan bagi mengenal pasti tahap kebolehan membaca al-Quran dalam kalangan pelajar. Bagi melihat perkaitan antara kebolehan membaca al-Quran dan penguasaan bahasa Arab, responden yang dipilih adalah dalam kalangan pelajar yang mengikuti kursus bahasa Arab di salah sebuah universiti awam yang terletak di Pantai Timur, Malaysia.

METODOLOGI

Reka Bentuk dan Instrumen Kajian

Kajian kuantitatif ini menggunakan dua kaedah bagi memperoleh data kajian, iaitu ujian bacaan serta kaedah tinjauan soal selidik. Ujian bacaan telah dijalankan dan telah melibatkan seramai 36 orang pelajar yang mengambil kursus bahasa Arab tahap 1 (UBA 2012). Ujian bacaan ini juga melibatkan dua bahagian iaitu bacaan surah lazim atau surah pendek yang biasa dibaca di dalam solat dan juga surah an-Nur yang dimasukkan dalam kategori surah panjang. Borang pemarkahan bagi ujian bacaan ini pula diadaptasi daripada Model dan Modul Pengajaran dan Pembelajaran j-QAF (2004) dan kajian Sapie Sabihan et.al (2017) yang telah dibahagikan kepada lima (5) kategori bacaan sebagaimana Jadual 1. Ujian bacaan ini juga melibatkan bacaan surah pendek yang dikenali sebagai *surah lazim* dan juga surah panjang sebagaimana yang dinyatakan dalam Jadual 2. Penilaian bagi ujian bacaan pelajar telah dijalankan oleh dua orang pakar dalam bidang hafazan dan qiraat Pusat Islam Universiti Malaysia Kelantan.

Di samping itu, satu soal selidik telah dibina yang mana ianya telah diadaptasi dan diubahsuai berdasarkan soal selidik daripada Mohd Khairulazman dan Azman Cik Mat (2015). Soal selidik ini juga telah diedarkan bagi mendapatkan data skor pelajar dalam Bahasa Arab Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) serta kursus Bahasa Arab UBA 2012. Proses pengumpulan data telah mengambil masa selama enam bulan iaitu dari bulan Jun 2019 hingga November 2019.

JADUAL 1. Skor bacaan al-Quran

Bil	Kategori Bacaan	Skor	Pencapaian
1.	Membaca dengan lancar, <i>fasahah</i> dan bertajwid.	31-40	Cemerlang
2.	Membaca dengan lancar dan bertajwid.	21-30	Baik
3.	Membaca kurang lancar tetapi bertajwid.	15-20	Sederhana
4.	Membaca dengan lancar tetapi tidak bertajwid.	11-15	Lemah
5.	Membaca tidak lancar dan tidak bertajwid.	0-10	Amat lemah

Sapie Sabihan et al. (2017)

JADUAL 2. Surah yang digunakan bagi Ujian Bacaan

Surah Pendek	Surah Panjang
Juzuk Amma	Surah an-Nur

Sampel Kajian

Responden yang terlibat merupakan pelajar tahun dua yang sedang mengikuti kursus Bahasa Arab UBA 2012 pada Semester Februari 2018/2019. Seramai 36 orang pelajar yang sedang mengikuti kursus Bahasa Arab UBA 2012 telah terlibat dalam kajian ini. Kajian ini menggunakan teknik pensampelan bertujuan bagi mendapatkan data yang mana responden yang dipilih memenuhi ciri-ciri yang telah ditetapkan misalnya pelajar yang sedang mengambil kursus Bahasa Arab dan beragama Islam. Bagi menjaga kerahsiaan dan nama baik responden, nama responden serta institusi pengajian responden adalah tidak dinyatakan di dalam laporan. Perkara ini telah dimaklumkan dengan jelas kepada responden tentang kerahsiaan kajian. Responden yang terlibat dalam kajian ini juga adalah secara sukarela tanpa sebarang paksaan daripada mana-mana pihak.

DAPATAN KAJIAN

Tahap Kebolehan Membaca Al-Quran – Surah Pendek dan Surah Panjang

Tahap kebolehan membaca al-Quran dalam kalangan pelajar telah diukur dengan menggunakan kaedah ujian bacaan. Ujian bacaan ini telah dijalankan dengan merekodkan bacaan 36 orang pelajar. Pelajar diminta untuk membaca surah yang telah dibahagikan kepada dua bahagian, iaitu: 1) surah pendek; dan 2) surah panjang. Juzuk Amma telah dipilih untuk ujian bacaan surah pendek atau surah lazim yang merupakan surah yang biasa dibaca di dalam solat, manakala Surah an-Nur telah dipilih bagi ujian bacaan surah panjang. Penilaian bagi ujian bacaan pelajar telah dijalankan oleh dua orang pakar dalam bidang hafazan dan qiraat.

Hasil dapatan ujian bacaan yang dijalankan terhadap 36 orang responden mendapati majoriti responden berada pada tahap rendah dalam kebolehan membaca al-Quran (RAJAH 2). Hasil kajian juga mendapati bahawa pelajar adalah lemah dalam kedua-dua surah pendek dan surah panjang (RAJAH 1).

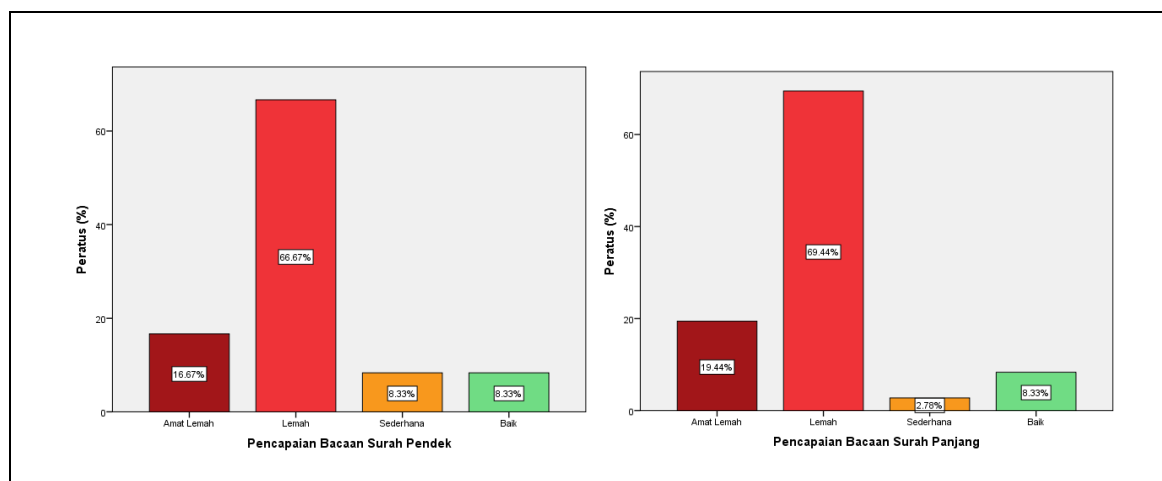
JADUAL 3. Interpretasi Skor Min bagi Tahap Bacaan Al-Quran

Pencapaian	Skor	Skor Min	Interpretasi Skor Min (Tahap)
Cemerlang	32.00 – 40.00	26.68 – 40.00	Tinggi
Baik	24.00 – 31.99		
Sederhana	16.00 – 23.99	13.34 – 26.67	Sederhana
Lemah	8.00 – 15.99	0 – 13.33	Rendah
Amat Lemah	0 – 7.99		

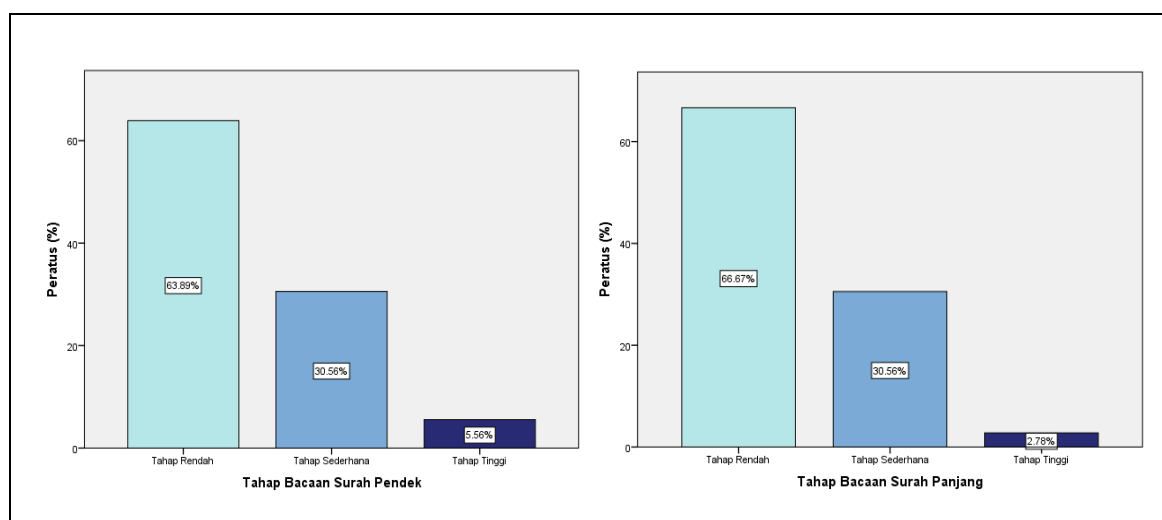
Darusalam & Hussin (2018)

JADUAL 3. Skor Bacaan Surah Berdasarkan Jantina

Jantina		Skor Surah Pendek	Skor Surah Panjang
Lelaki	Min	12.00	11.13
	<i>n</i>	15	15
	Std. Deviation	2.928	3.270
Perempuan	Min	13.14	12.38
	<i>n</i>	21	21
	Std. Deviation	7.391	6.786
Jumlah	Min	12.67	11.86
	<i>n</i>	36	36
	Std. Deviation	5.914	5.566

RAJAH 1. Pencapaian Bacaan Surah Pendek dan Surah Panjang

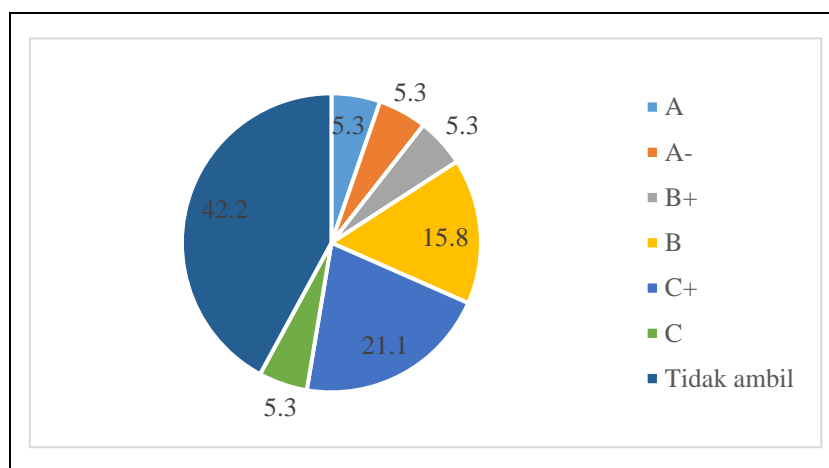

RAJAH 2. Tahap Bacaan Surah Pendek dan Surah Panjang

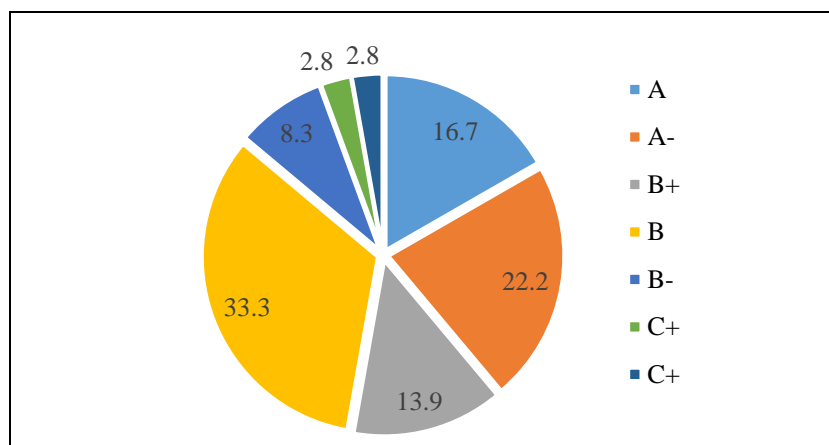
Hubungan Antara Kemahiran Bahasa Arab pelajar dengan tahap kebolehbacaan al-Quran

Kajian lepas mendapati terdapat hubungan yang signifikan antara pencapaian bahasa Arab dengan kebolehan membaca al-Quran. Hal ini kerana, bahasa yang digunakan dalam bacaan al-Quran ialah bahasa Arab. Bagi melihat hubungan antara tahap bacaan al-Quran dengan pencapaian pelajar dalam kursus bahasa Arab, seramai 36 orang pelajar telah dipilih sebagai responden dalam kajian ini. Mereka merupakan pelajar yang telah memilih kursus bahasa Arab sebagai kursus wajib universiti yang mana telah mensyaratkan mereka untuk mengambil kursus tersebut selama dua semester pengajian bagi melengkapkan tahap I dan tahap II. Kemahiran berbahasa Arab turut merangkumi kemahiran membaca. Maka, mereka yang mampu membaca bahasa Arab dengan lancar biasanya akan dapat membaca al-Quran dengan lancar. RAJAH 3 dan RAJAH 4 masing-masing menunjukkan skor Bahasa Arab Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) dan skor bagi kursus Bahasa Arab UBA 2012. Hasil dapatan mendapati hanya 10.6 peratus responden yang memperoleh skor cemerlang (A dan A-) dalam Bahasa Arab Sijil Pelajaran

Malaysia (SPM) manakala kurang daripada separuh (38.9 peratus) responden yang memperoleh skor cemerlang dalam kursus Bahasa Arab UBA 2012. Dapatan ini boleh dihubungkan dengan kebolehan bacaan al-Quran yang lemah kerana tidak ramai pelajar yang memperoleh skor yang tinggi dalam bahasa Arab.

RAJAH 3. Skor Bagi Mata Pelajaran Bahasa Arab SPM

RAJAH 4. Skor bagi Kursus Bahasa Arab UBA2022

Berdasarkan data di atas, jelas menunjukkan pelajar dapat mengikuti dengan baik kursus Bahasa Arab UBA 2012, namun timbul persoalan mengapakah kebolehan membaca al-Quran masih rendah dalam kalangan pelajar ini. Oleh itu, pengkaji mula melihat kepada penilaian pelajar berdasarkan kemahiran. Untuk menguasai sesuatu bahasa, setiap pelajar haruslah menguasai empat (4) kemahiran iaitu; kemahiran mendengar, bertutur, membaca dan menulis. Kemahiran yang paling dekat dengan tajuk kajian ini ialah kemahiran membaca. Daripada dapatan kajian, jelas menunjukkan majoriti responden memperoleh markah sederhana dalam ujian bacaan yang mana lebih kurang 69.0% mendapat markah antara 11-15 daripada 20 markah. Hanya 30.6% sahaja yang mendapat markah antara 16-20. Justeru, dapatan kajian ini dapat memberi gambaran awal bahawa terdapat perkaitan antara pencapaian pelajar dalam kursus bahasa Arab khususnya dari segi kemahiran membaca dengan tahap kebolehbacaan al-Quran. Sehubungan dengan itu, kajian akan datang dalam skala yang lebih besar adalah

diperlukan agar dapat mengesahkan bahawa terdapat hubungan antara pencapaian dalam kursus bahasa Arab dengan tahap kebolehbacaan al-Quran dalam kalangan pelajar. Selain itu, indikator lain seperti faktor latar belakang pelajar juga perlu dikaji dengan lebih mendalam bagi membuktikan kewujudan hubungan antara latar belakang dengan tahap kebolehbacaan al-Quran.

PENUTUP

Al-Quran merupakan panduan utama umat Islam dalam kehidupan. Kajian kes berkaitan dengan tahap kebolehan membaca al-Quran dalam kalangan pelajar bahasa Arab di UMK menunjukkan bahawa majoriti responden berada pada tahap rendah dalam kebolehan membaca al-Quran. Data kajian menunjukkan bahawa pelajar masih lemah dalam bacaan kedua-dua surah samada surah lazim mahupun surah panjang. Rentetan dari kajian ini, dapat disimpulkan bahawa pengajaran dan pembelajaran berkaitan dengan bacaan al-Quran harus dititik beratkan dalam kalangan anak-anak, pelajar dan semua lapisan masyarakat yang beragama Islam kerana al-Quran merupakan penunjuk jalan kehidupan, dan seharusnya dijadikan rujukan utama oleh umat Islam. Oleh itu, adalah penting bagi masyarakat Islam untuk memastikan tahap kefahaman dan kebolehbacaan al-Quran mereka berada pada tahap yang terbaik. Dalam kata lain, dapat ditafsirkan bahawa ilmu berkaitan bacaan al-Quran dan seumpamanya harus sentiasa ditingkatkan kerana hasil kajian yang diperoleh ini menggambarkan golongan muda beragama Islam di negara ini masih tidak mampu untuk membaca apatah lagi untuk memahami isi kandungan al-Quran. Usaha dari semua pihak penting dalam mengatasi situasi ini, agar masa depan umat Islam terus terjamin dan keistimewaan al-Quran kekal terpelihara.

PENGHARGAAN

Sekalung penghargaan ditujukan khusus kepada Universiti Malaysia Kelantan (UMK) yang telah menaja penyelidikan ini di bawah Skim Geran Penyelidikan Jangka Pendek (R/SGJP/A0400/00643A/001/2019/00595) bagi tahun 2018.

RUJUKAN

- Azarudin Awang, and Azman Che Mat, and Ahmad Nazuki @ Marzuki Yaakub. (2011). Tahap pembacaan Al-Quran dalam kalangan pelajar di UITM Terengganu. *AJTLHE: ASEAN Journal of Teaching and Learning in Higher Education*. 3 (2). 83-100.
- Ahmad Rozaini Ali Hasan, Sharifah Anom Omar and Wan Ariffin Wan Yon. (2009). Kemahiran membaca Al-Quran di kalangan pelajar-pelajar UiTM Sarawak.
- Azmil Hashim & Ab. Halim Tamuri. (2012). Persepsi Pelajar Terhadap Kaedah Pembelajaran Tahfiz Al-Quran Di Malaysia. *Journal of Islamic and Arabic Education* .4(2). 1-10.
- Darusalam, G., & Hussin, S. (2018). *Metodologi penyelidikan dalam pendidikan: Amalanda analisis kajian* (2nd ed.). Penerbit Universiti Malaya.
- Jasmi, K. A. (2013). Membangun Kemahiran al-Quran dan Jawi kepada Anak-Anak (Developing the Skills of the Qur'an and Jawi for Kids) in Bengkel Pemulihan dan Pengayaan Pengajaran dan Pembelajaran (PdP) al-Quran SRA JAWI (Remedial and Enrichment Workshop for Teaching and Learning Quran SRA JAWI) at Lecture Hall, Masjid Negara, Jalan Perdana 50480, Kuala Lumpur on 28-29 October 2013, pp. 1-20.
- Ku Fatahiyah et.al. (2019). Pengajaran Dan Pembelajaran Bahasa Arab Dalam Kalangan Pelajar Tahfiz Wal Qiraat. *Journal of Sciences and Humanities*, 16 (3). 1-15.

- Moh. MaksyufunNuha. (2015). Tesis Sarjana. Studi Korelasi Antara Penguasaan Pelajaran Bahasa Arab Dengan Kemampuan Membaca Al-Qur'an Siswa Mi MatholiunnajahSinanggulKec. MlonggoKab. Jepara Tahun Pelajaran 2014/2015.
- Misnani, Ab.Halim Tamuri, Azmil Hashim. (2014). Kaedah Pengajaran al-Quran Sekolah Menengah Kebangsaan di Negeri Perak. *International Journal of Islamic Studies and Arabic Language Education*. Special Issues. 35- 44.
- Mohd Khairulazman Bin Hj Abu Bakar. (2015). Kebolehpayaan Pembacaan al-Quran dalam Kalangan Pelajar Politeknik Sultan Mozan, Zainal Abidin. *UiTMT E-Academia* .4 (2). 53.
- Mohd Zulkifli bin Muda (2015). Kaedah Penguasaan Mufradat Bahasa Arab Melalui Ayat Lazim Berasaskan Hafazan Al-Quran. Universiti Kebangsaan Malaysia Bangi.
- Nuraznan Jaafar et.al (2019). Hubungan Antara Tahap Penguasaan Asas Kosa Kata Arab dan Tatabahasa Arab dalam Kalangan Pelajar Madrasah Tahfiz Sekitar Melaka. *Jurnal Kesidang*. Volume 4. 53-62.
- Sapie Sabihan, Harzita Ismail, Suhana Mohamed Lip, Mohamad Fuad Ishak, Siti Nga'ishah Mohni. (2017). Penilaian Aspek Konteks dan Input Berkaitan Tahap Pencapaian Kemahiran Bacaan Tilawah al-Quran Berasaskan Penggunaan Kaedah Warna Terhadap Kelancaran Sebutan Bertajwid Dalam Kalangan Pelajar-Pelajar Tahun Lima Sekolah Kebangsaan Bukit Besi, Dungun, Terengganu. *Attarbawiy: Malaysian Online Journal of Education*. 1(2). 20-31.

Penulis

Nurul Fatimah Hanapi merupakan pensyarah Kanan di Universiti Malaysia Kelantan di bawah Jabatan Pengajian Bahasa. Bidang kepakaran beliau adalah Linguistik Bahasa Arab dan Kesusasteraan.

Wan Yusoff Wan Shaharuddin merupakan pensyarah di Universiti Malaysia Kelantan di bawah Jabatan Pengajian Insan. Bidang kepakaran beliau adalah Komunikasi Interpersonal.

Yasmin See merupakan Guru Bahasa di Universiti Malaysia Kelantan di bawah Jabatan Pengajian Umum. Bidang kepakaran beliau adalah pengajian bahasa Mandarin sebagai bahasa asing.

Nor Hazwani Munirah Lateh adalah pensyarah kanan di Fakulti Pengajian Bahasa dan Pembangunan Insan Universiti Malaysia Kelantan. Bidang kepakaran beliau adalah Pengajian Bahasa Inggeris